

1988, 16. června – Sdělení VONS č. 776 „I. Lamper a J. Topol zadrženi na hranicích“ o zadržení aktivistů Polsko-československé solidarity Ivana Lampera a Jáchyma Topola, člena organizace Svoboda a mír Piotra Golemy a členky Polské socialistické strany Ewy Kapałové na československo-polských hranicích polskou policií a jejich výsleších a o předání Ivana Lampera a Jáchyma Topola do Československa a jejich obvinění z přečinu proti zájmům socialistického společenství v oblasti styku s cizinou.

V neděli 12. června 1988 v odpoledních hodinách byli na Cestě československo-polského přátelství zadrženi signatáři Charty 77 a aktivisté Polsko-československé solidarity Ivan Lamper a Jáchym Topol,¹ dále pak polští občané Ewa Katalová,² členka PSS³ a Piotr Golema,⁴ člen WiP (hnutí Svoboda a mír).⁵ Záminkou k zadržení bylo údajné hrubé narušení hranice PLR, jehož se měli všichni čtyři (včetně obou Poláků!) dopustit usednutím na lavičku odpočívadla, bezprostředně navazujícího na cestu. K tomu podotýkáme, že tato odpočívadla na jinak pustých hřebenech Krkonoš jsou nedílnou součástí Cesty československo-polského přátelství.

Ostatně brzy vyšel najevo skutečný důvod zadržení: všichni čtyři si prý navzájem vyměnili zavazadla s nezávislou československou a polskou literaturou.⁶ Oba Poláci byli zadržováni a vyslýcháni 48 hodin, přičemž byl Piotr Golema zbit, a mají být postaveni před trestní kolegium. I. Lamper a J. Topol byli po 48 hodinách předáni čs. Bezpečnosti, která je vyslýchala a zadržovala dalších 28 hodin. Před propuštěním jim bylo publikováno obvinění pro přečin proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou (§ 5 odst. b zákona č. 150/1969 Sb.), hrozí jim tedy trest až šest měsíců odnětí svobody nebo nápravná opatření nebo pokuta do výše 5000 Kčs.⁷

Počínání československých i polských úřadů, které se snaží kriminalizovat volnou výměnu informací, zaručenou závěrečným aktem z Helsinek, odporuje zákonům i mezinárodním závazkům

obou zemí. Navíc je ostudné, stává-li se nástrojem k vytváření bariér mezi Čechy a Poláky právě pohraničí trasa, která byla hrdě a slavnostně nazvána Cestou československo-polského přátelství.^a

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 13, s. 9–10.

POZNÁMKY

- ¹ Lamperův podpis základního prohlášení Charty 77 byl jejími mluvčími zveřejněn 13. 3. 1983, Topolův podpis pak 5. 4. 1987. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 498 a 875.
- ² Správně Ewa Kapała. Její vzpomínky na zadržení jsou publikovány in: BLAŽEK, Petr – KAMIŃSKI, Łukasz – MAJEWSKI, Grzegorz: *Ponad granicemi. Historia Solidarności Polsko-Czechosłowackiej*, Wrocław 2009, s. 206–207.
- ³ Polská socialistická strana (Polska Partia Socjalistyczna – PPS).
- ⁴ Správně Gołema.
- ⁵ Svoboda a mír (Wolność a Pokój – WiP). Viz sdělení VONS č. 762, dokument č. 765.
- ⁶ Jáchym Topol vzpomínal na systém výměny batohů na hranicích v knižním rozhovoru s Tomášem Weissem: „*My byli totiž úderná jednotka organizace Česko-polská solidarita a pašovali jsme tiskoviny a rozmnožovací stroje. Ludvík Hradílek dělal řidiče. Nosil jsem já, Saša Vondra a Ivan. Nejhezčí zážitky z disentu. Propojení podvracení komunismu s Jackem Londonem. Kráčeli jsme s narvanými batohy zasněženou krajinou, lezli jsme přes Sněžku. Tam jsme potkali podobnou polskou dvojici, se kterou jsme se pochopitelně nekontaktovali, ale věděli jsme, pod kterým smrčkem svá zavadla zanechají. Vtip spočíval v tom, že jak polský, tak český bágl byly stejné. Bdělá česká nebo polská hlídka tak viděla stále tutéž dvojici se stále stejným batohem na zádech. To se nám povedlo asi třikrát. Jednou ale spadla klec. Čapli nás s Ivanem Lamperem a mířili na nás samopalama.*“ TOPOL, Jáchym – WEISS, Tomáš: *Nemůžu se zastavit*, Praha 2000, s. 86.
- ⁷ Trestní stíhání Ivana Lampera a Jáchyma Topola bylo zastaveno v důsledku amnestie prezidenta republiky Gustáva Husáka z 27. 10. 1988. Viz sdělení VONS č. 860, dokument č. 864.

^a Pod textem sdělení byla uvedena poznámka redakce Informací o Chartě 77: „*Piotr Gołema a Ewa Katalová byli několik dnů nato odsouzeni tzv. kolegiem k peněžitému trestu 50 000 zlotých každý.*“